

Діло

Виходить щодня рано
крім понеділків.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Кonto почт. шлади 26.726.
Адреса тел. „Діло—Львів“.
Число телефону 261.
Рукописи
редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австро-Угорщині:

місячно	3.60 К.
квартально	10.—
піврічно	20.—
щорічно	40.—

у Львові (без доставки):

місячно	3.— К.
квартально	9.—
піврічно	18.—
щорічно	36.—

За зміну адреси
платить ся 50 с.

Ціна оголошень:

Стрічка петитова, двошпальтова 40, в надписаним 60, в оповістках 80 с, в редакційній часті 1 К. Повідомлення про вичаї і заручини 1 3/4. Некрологів стрічка 1 К. Сталі оголошення за окремою уголою.

Один примірник коштує у Львові 12 с. на провінції 14 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Львів, 27. липня 1917

Теребовля, Чортків, Коломия заняті.

Країна завзятість арт. боїв на Заході.

ЗВІДОМЛЕНЕ Ц І К. ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ з 27. липня.

Фронт кн. Леополя баварського. Наступи групи Бем-Ермоля посуваються успішно. Частина військ ген. полковника Кріка, частина полку молод. Шгаремберга ч. 13 і баварські війська протягом ночі серед борби з задніми сторожами рос. заволоділи Коломиею.

На північ Дністра наближаються союзні війська до устя Стрипи. Теребовля і Чортків в руках Німців. Масові протинаступи на вініч від Теребовлі зломано з великими для ворога втратами.

На схід від Тернополя знов відперто напрямки далі на схід.

Фронт арх. Йосифа: У відновлених борбах над гор. Сушитою місцевини Соєва і Негрелашті дістали ся в руки непонятеля.

В лісних Карпатах рос. фронт тепер уже від татарського провалу аж до Кірлібаби захищений. Полки гонведів відперли ворога за Цепу. Австро-угорські сили і німецькі ген. полк. Кевеша здоуж гор. Бігу гірських рік пруть вперд у півн. схід. напрям.

Фронт італійський: В багаті місцевостях з обох боків сильніша діяльність артилерії.

Фронт Макензена. Не змінило ся.

Фронт балканський В. Нічого нового.

ЗВІДОМЛЕНЕ ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ з 27. липня.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група військ генерала полковника Бем-Ермоля. В завзятім дужаню, в часі котрого Цісар був присутний на боєвищі, наші дивізії коло Тернополя сильним наступом далі розширили здобутий недавно примісток на східній березі Серету. На південь — мимо валлятого опору Росія, котрі вели тисячі жовірів густими масами в наш руйнівний огонь, вперено перехід через Гнізну і Серет від Теребовлі до Скоморох. По обох сторонах Дністра швидко йдемо вперд. Баварські війська з австро-угорськими занали Коломию.

Фронт архикн. Йосифа: В північно-східній часті Карпат Лісних наші корпуси йдуть на уступаючому возогом до Прута. В горах на схід від долини Кезди Вагаргелі виявляють ся зюра в нові бої. Ми лишили ворогові долину Соєва аж до гор. Бігу Путни.

Фронт Макензена: Боєва діяльність над дол. Серетом була менша ніж попередних днів.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Битва артилерії у Фландрії вчора хвилево ослабла наслідком злих умов обсервації. Над вечером вона знов зросла до крайної завзятості. Нові масивні авіа Англії зломано скрізь у нашій оборонній області. В Артемі по пол. значно віажила огнева діяльність. В ночі відперто на цілм фронті напади ворожих авіаційних відінів.

Пишуть нам: Радісні вістки з України а думки про кінець війни, котрий врешті колись настане, не раз приводять нас до застанови, як то ми уладимо своє громадянське жите по війні: чи воно буде могло розвивати ся по нами бажаній лінії та чи ми станемо до нового народного жита обновлені, в новій одежі, чи в старих ганчірках, зі старими гріхами. Сучасне положення можна би назвати приготавляючим нас до повосного жита і тому то ми вже тепер повинні здати собі справу з того, чи ми будемо гідні до нього приміняти ся. Так багато прогріхів стрічаємо у наших громадян, так ті прогріхи не слабнуть, але могутніють, що дійсно нас абирає острах, чи відповімо вимогам, які буде ставити зростаюче національно-політичне жите, коли на руїнах має вийти нове сонце. Витворюють ся у нас явища, які викликають поважні сумніви на будуче.

Недавно відбула ся у Львові нарада Союзу Спілок, на якій між учасниками і між референтами стрічали ми багато професорів. Певно не один патріот скаже: дуже гарно, що наше учительство вразуміло вагу хвилі, вагу економічного жита і віддає йому свої сили. Але тут зараз пригадують ся нам збори, а то — збори У. П. Т. з грудня 1916 р. Збори нечисленні, заступлені учительством середніх шкіл дуже слабо; на них не було, здасть ся, ні одного (о скільки можемо се знати з часописних звітів) з тих педагогів, які були тепер на зборах Союзу Спілок. А мабуть ніхто не скаже, що шкільні справи маловажні і цілком зайвим буде тут підносити значення нарад над нашим шкільництвом, яке на жаль слабо розвинене, бо нема багато охочих людей, щоби йому віддали свої сили. Питаємо: чи се здорова проза? Хто ж в першій мірі повинен прийти на педагогічні збори, як не учителя? Але йдімо далше!

Один з таких навіть заслужених (педагогів) економістів, який на жаль учиць української мови в польській гімназії, признає ся, що він (по біч катихита однокр. сила) „нічого ученик не вчить“! Він не має часу приготавити ся до лекції та не має охоти до сего, бо він цілий приува в економічній роботі. А подібних фактів можна би більше знайти. І куди ж ми зйдемо серед таких відносин, як — що так скажемо — швець буде покидати таке потрібне шевство, а буде брати ся до більше поплатного столярства? Нічого проти сего не маємо, щоби хтось займав ся тим, що йому мило. Але нехай зречець ся посади менше йому милої, а зате більше відвічальної. Не сила двом богам служити! Щож молодіж скаже, як вона, вийшовши з гімназії, не буде вміти читати, писати, не буде знати своєї рідної мови, літератури, історії? Чи так приготавляють ся кадри справдішної, активної інтелігенції? Зване й обовязки педагога і економіста є собі досить протилежні. Педагог мусить бути принциповий, ідейний, совісний; зате економіста кваліфікує: помисловість, сприт, зручність. Економічна праця — то само жите і в тім перевага його над педагогічною працею, над навчанем річний не раз сухих і мертвих. Нічого дивного, що економічна праця більше пориває педагога, коли він хоча трохи їй віддасть ся. Тому то рада педагогам: не ангажуєвати ся в економічній роботі, бо вона скоро їх цілком полонить і вони задкають переважно обовязки педагогів і роблять кривду молодіжи.

А тепер інше явище в нашій громадянстві. Завело ся у нас, а особливо по провінції таке, що ріжні посади головню платні (бо до неплатних людей не дуже раує ся) в економічних товариствах громадають ся в руках двох трьох людей, так що один має не раз дві—три посади попри своє фахове занятє. Розуміють ся, що на тім терпять інтерес загальний або товариства, бо годі, щоби один чоловік дав всім тому раду. Не можемо уважати не то за патріотичне, але й за совісне сповнюванє своїх обовязків, коли й пр. один чи другий директор кредитного товариства не урядує в тій порі, в якій приходять сторони, лише приходять собі коли

небудь і зробити ту роботу, яку приготавив йому помічник. Ми звичайно щі й сего вимагаємо від таких директорів на провінції по недуже великих товариствах, нехай вони у вільніших хвилях поговорять зі сторзнами бодай кілька слів, щоби мужик знав, що він у своїй інституції, що має до діла зі своїми людьми. Коли сего директори не роблять, то з них такий самий хосен, як а директорів Поляків чи Жидів.

Хісна загальної натури з такої аккумуляції посад нема ніякого, а зате є шкода. Одинці, обзантажені платними посадами, відтагають ся від інших занять, при яких вони не раз конечно потрібні. На те громада дивить ся неласкавим оком і відтагаєт ся собі від роботи, говорячи: Х має самі платні посади, нехай приймєт ся й якої роботи безінтересовно. Далше такі люди, станувши сильною ногою в економічних товариствах вигарюють гурток, який майже не допускає критики й контролю членів тих товариств кооператив! По нашій гадці до таких товариств належить притягати до управи як найбільше людей охочих і то до ріжних товариств ріжних мотивом при тім повинно бути й се, щоби звязати деяких людей, трохи відсталих від громади, з національним житем і в сей спосіб держати їх під контролею та вимагати від них, щоби належали до українських товариств, вивозувати діти в народнім дусі і т. д. Знаємо конкретні случаи, що в такий спосіб з людьми національно несвідомих виробили ся патріоти і то не так з інтересу, як радше через те, що ввійшовши в громадське жите, вони зжили ся з ним і національно освідомили ся. А є люди, які до того привнеолени шукують по польських товариствах зарібку і поволі пристають до наших ворогів. Чому ж нам не рятувати таких одинців, коли можемо їх вратувати?

Треба дуже перестерігати, щоби кооперативні товариства були дійсно німи, опертими на широкі верства, а не в руках кількох одинців, наче які акційні спілки. Належить у членів витворити почутє й обовязок самоконтролі й самовідповідальности а не практикувати ніяких тайн. В противній разі ті товариства стануть ся пародією кооператив. Ті неправильности мусять рішучо улягти зміні, коли будемо кермувати ся не особистими, приватними оглядами, але висшими принципами, без яких ми в національній житю далеко не зйдемо. Трудність обнови того жита лежить в тім, що ми не маємо зрєпагу, який стояв би на сторожі національного жита й його управильнював, бо у нас люди не дуже в тім визнають ся, що належить робити, а чого ні.

„Робітнича газета“.

Українська опозиція проти анту з 16. липня. — Розширене спосіб. признаний тим актом. — Другий універсал Ц. У. Р. — Військовий генеральний комітет. — Оповістка.

Львів, 27. липня 1917.

Один з наших прихильників, що бере участь в теперішнім поході австро-угорських військ на Поділе, знайшов в покинутих російськими військами становищах, примірник „Робітничої газети“ з д. 19. липня с. р. і у своїй пвчливості передав нам його в редакцію. В звичайних часах закордонна часопись з перед кількох днів — нічого особливо замітного, нині вона з огляду на те, що вісти про закордонну Україну приходять до нас місяць-два пізніше, як звичайно, і дуже часто вони не відповідають дійности, оригінальне число української газети з того боку фронту для нас дороге і цікаве.

„Робітнича газета“ видаєт ся українською соціально-демократичною робітничою партією в Києві як дневник. В числі, яке маємо перед собою, є кілька вісток, які зображують сучасне політичне положенє українства в Росії, а зокрема його відношенє до тимчасового правительства, і ними хочемо поділитися з читачами.

Справі угоди України з Росією і актом російського правительства з 16. липня с. р. присвячена вступає статя згаданого дневника. Автор статі підчеркає одну на його погляд важку

обставину, а саме: що угода завершилася перш усього за згодою української і російської революційної демократії. Як по російським боці проти-влялися угоді кадети, так серед українських були також група певна опозиція, а се з боку тих груп, для яких національний момент стоїть вище і не зв'язаний тісно і гармонійно з вимогами загально демократичними і революційними.

Вдержане сил революції вважає автор під сього пору справою першорядної ваги для українства і розглядаючи з сего становища українсько російську угоду, пише:

„На наш погляд значні угоди не полягає на тих конкретних здобутках, які розглядає текст урядового оповіщення. Треба пам'ятати, що при умовах революційного часу ті форми, які встановлені ним, мають підлягати розширенню та будуть змінені і примінені відповідно до потреб революції. Важно, що угода дає підставу до утворення єдиної всіх революційних сил та до утворення міцної революційної влади. А се єдині революційні сили, се єдина революційна влада забезпечить дальший розвиток і дальший успіх здобутків національних і соціальних на Україні“.

З надісланого нам числа „Робітничої Газети“ довідуємося далі, що після завершеної угоди Центральна Українська Рада видала другий універсал до народу. Про се свідчить отсю оловістка в згаданій газеті, яку наводимо до словно:

„Оголошення Універсала Центр. Ради з постановою Тимчасового Уряду в 6½ год. вечера в середу 5. липня (19. н. ст.) призначено на площа і майдан міста Києва і його околицях. 1) на площі Богдана Хмельницького. 2) Подол. 3) Лукіанівка. 4) Галицький базар. 5) Куренівська площа. 6) На углі Васильківської і Либедської-Володимирської. 7) Печерській площі. 8) Шулявка, базарна площа. 9) Никольська Слобода. 10) Деміївка, базарна площа.“

„Генеральний секретар по справах внутрішніх В. Винниченко“.

В другім універсалі означено компетенцію Центральної Української Ради в справах військових і „Робітничої Газета“ пише про ту справу в статі п. з. „Військовий Генеральний Комітет“ м. н.:

„В другім універсалі Української Центральної Ради сказано, що вона від нині мати ме представників при кабінеті військового міністра, при генеральнім штабі і верховнім головнокомандуючим, які будуть брати участь в справах комплектування окремих частин виключно Українцями. Очевидно відати про сю галузь діяльності Ц. Р. повинен її орган і таким органом є природно Військовий Генеральний Комітет. Його завдання є керування представниками Ц. Р. при чільних загально державних органах в справі комплектування окремих частин виключно Українцями. Права і обов'язки командування до Генерального комітету не належать. Позбавивши ся права командування Генеральний Комітет, а з ним і Ц. Р. не несуть ніякої відповідальності за виконане військових обов'язків українськими частинами.“

„Одправка українських частин на фронт.“

згода чи негода їх йти у атаку, се все тепер діло їх і загального командування, український Генеральний Комітет в тому умиває руки. Члени Генерального Комітету, можливо, як громадяни, могли би провистити агітацію відповідно до своїх переконань, але се в ніякому разі від нині не є їх обов'язком“.

З сповісток „Робітничої Газети“ замітніші: заклик до українського учительства про засноване Всеукраїнської Учительської Спілки, відозва в справі приготувань до виборів городської Думи в Києві і в справі всеукраїнського робітничого з'їзду, що має бути скликаний, повідомле не про віче українських ремісників у Києві.

З воєнної пресової кватири.

Відень, 27. липня 1917.

Між горами Лудова і Кірлібаба, куди розтягнув ся найногіший фронт рос. відвороту, пробігають долини Пруту, Серету, Сучави і Молдзви, природні дороги з Лісних Карпат на Буковину.

Коломия лежить на половині дороги між долиною Лісних, відки вийшла наша офензива на південь Дністра і Чернівцями.

Фронт над Серетом поправив ся через те що посунув ся на схід від Тернополя, а на південь розширив ся аж по Чортків. Від Чорткова перебігає ся фронт всяць до Стрипи, а відтам біжить до Коломиї.

До тепер відбито ось які староства:

Надвірна	191.674	на	90.000	душ перед	війною
Богородчани	89.257	„	69.000	„	„
Станіславів	86.887	„	158.000	„	„
Печеніжини	12.153	„	46.000	„	„
Підгайці	105.199	„	93.000	„	„
Зборів	63.071	„	84.000	„	„
Косів	191.973	„	85.000	„	„
Коломия	79.971	„	124.000	„	„
Томач	91.868	„	110.000	„	„
Бучач	119.274	„	138.000	„	„
Теребовля	69.733	„	8.000	„	„
Тернопіль	116.399	„	142.000	„	„
Чортків	69.420	„	76.000	„	„

БЕРЛІН. (Б. Вольфа). Також 26. с. м. наш похід у східній Галичині рама в рама з австрійськими військами вінчав ся великими успіхами. Де Росіяни збрали ся до опору, всюди їх розбито. Від Тернополя дійшли ми кровавими боями до Гнізні. Там понесли Росіяни такі криваві втрати, що годі уявити собі. Наші батерії стріляли всею з віддалі 500 м. в густі маси колюми, перших проти нас. І страшна та різниця лишиться ся на все в пам'яті побіжників і побіжених.

Таких тяжкі втрати потернів ворог у боях на півд. від Теребовлі, де ми добули першу праву на другий б'єрг-Серету. Між 10 тим км. на півд. від Теребовлі і горбом Довге наступав на нас неприятель дуже звязано чотирнацятьма філіями. Оба наступи відперто. Між Серетом і Дністром посуваємо ся далі.

Добуте Коломиї віддало в наші руки важну узлову стацію в долині Пруту, де вбігають ся важні дороги і залізничі на півд. Дністра.

Далі на південь вже відчувають ся хитанє

фронту аж до ромунської границі. Вальє ся російський фронт аж до Кірлібаби.

Через те фронт російського відвороту розпінняв ся тепер на 350 км.

Опір ставлений Росіянами коло Баби Лудови і коло Жаба не уже ратувати ситуації у тім відтинку.

Так само дуже важною точкою був для них Микудичин, який ми їм видерли.

В Карпатах Росіяни ніяк не устоять ся.

В справі відбитих укр. земель і внутр. політики Австрії.

ВІДЕНЬ (Ткб.) Президія УПР. — як доносить „Slav. Korrespondenz“ — оповістила на засіданню клубу 26. с. м., що відбула з президентом міністрів конференцію в справі адміністрації відбитих укр. повітів. Прем'єр заповів прихильне узгляднене представлених бажань — по вислуханню всіх чинників, які входять в рахубу.

В справі внутр. політики Австрії ухвалив клуб витревати на становищу, що розв'язка конституційного питання є пераобутним правом парламенту і що се питання має бути розв'язане в конституційній дорозі на основі правдивої демократії та права самоозначення і самоуправи австрійських народів.

Ухвалено також старати ся про те, щоб конституційна комісія палати послів була чим скорше скликана задля ведення своєї праці.

Події в Росії.

ПЕТРОГРАД (Ткб.) Доносять, що 31. с. м. збере ся в великій Опері в Москві великий народний конгрес представників різних публичних союзів при участі думських послів. Правительство само дало до того почин, бо хоче на тім конгресі вяснити теперішнє положенє і задачі найближшої будуччини.

Д. 25. липня явив ся Керенський на засіданню делегатів роб. жовн. рад і селян, запросив їх до участі в конгресі і виголосив палку промову. Сказав, що поражене на фронті витворило податний грунт для протиреволюції, але правительство рішене всіма засобами поборювати анархію і реакцію. Відкліче ся до конгресу поміч.

През. Чхеїдзе впевнив прем'єра, що правительство найде в комітетах сильну поміч до ратованя революції і вітчизни.

ПЕТРОГРАД (Тел. аг.) Тимчасове правительство завело кару смерті, зарядило складати на фронті революційні суди воєнні. Входить до кожного 3 офіцери і 3 жовніри.

В розмові з представниками преси сказав Керенський: Тимч. правительство у повній солідарности з армією бере на себе за ті розпорядки тяжку відповідальність і то тільки тому, щоб хоронити дороге жите героїв, які падають за вітчизну, і щоб відвернути від неї сором та ганьбу.

Гості з Галичини.

із записок Ураїтця учителя в Сербії.

(Конець.)

„То ви коло цього города робите?“ питають. „Е то вам добре за огородинка бути. Тут бачу й капуста файна й петрушка — е як так, то добре“.

„Вона — кажу — й огородинком добре би було, тільки що я не огородинк, але учитель в шім селі, — це школа, а город належить до мене.“

„Е як так, то вібачіть, пані директор. Ми видимо, що ви по воєському вбрані тай гадали, то — ади, а це що иншого“.

„А правда“ підхопив один, „а чи хоче оці бахурі вчити си по руськи?“

„Я вчу по сербськи, бо це сербська школа.“

„Але незле би було, пані, як би сте їх так трохи і по руськи привчувували, то хоч би десчесом і розмовити ся з ними міг.“

Я отворив двері від своєї „соби“ (кімнати) а мої краєни аж скричали з дива:

„Е мой, алеж бо тут тепло в шій канцелярії! А дивн, тут бо й кавалет порядний і стілик і крісло, шльком як подлук спокую. Все по паньки. Таки шо директор, то директор“.

Я повпросив гостей сідати, а сам крикнув на мого Мішу, щоб нам дещо на підвечірок прилагодив.

„Е та бо ви і ордаєнця маєте. Цего варт, щобисте авчили по нашому“ говорить Киселівський (а Киселева).

„А чи знаєш ти мой говорити так, як тай ван, шо?“

Мій Міша лиш плечима здвигнув. „Не гизетем“ каже.

Гості мої зарготали ся.

„Це брате зпамнстай, шо Сербія вже наша і хоч не хоч будеш мусів си по руськи вчити. Розумієш? А якже“.

Між тим я витягнув кусень солонини, яку задержав ще за добрих часів, а Міша приніс вино, тай ми зачали підвечіркувати.

„Я тобі кажу, небоже, шо є люди, шо ше мають шцасте — таки наприклад пан директор перші. Там, брр, война, а вони собі ані гадки. Але шо правда, вони собі довгі роки сушили голову, доки си вивчили, та тепер вмрати! Але добра ваша вендзунка, пані директор. От будемо пам'ятати, шо:мо були у Сербії тай вендзунку їли у пана директора.“

На другу неділю прийшли мої Українці в комплекті і ше в товаристві одного к'єрала Ромуна. Один з краєни ше й сопліку приніс. Справилисьмо добрий празник і спекли порося, сусідки прилядали „гібаніцу“ (дегуміну), а дядько Ілія постарав ся бочілку вина. В хаті було гарячо, а вино досить сильне, то й краєни раздвара розохотили ся. Кождому розв'язав ся язик навіть Ромунови.

„Пан кадет“ почав він „я не знам добро ваше язик говоріти, бо я есті Рому, аді кажем, пан кадет, шо така шлозек як ви, я ше не видів. Боже! така шлозек! Зашто мої люди не казали, што є така шлозек у Парцаани? Пан кадет, ви варт а мене двесто круна“.

Сусід Ілія почав і собі на всі сторони мене вихвалювати: „Е шо добрий чоловік, то правда. Красний чоловік — такого і межі нашими не найдеш. Я йго мушу тут оженити. Чи так учителю?“

„Та добре — кажу я — лише уважайте щоб була гарна тай богато гроший мала.“

„Не журись за гроші. Буде гроший як дощ, а дівчина як ялинка, тонка, висока, чорна коса, а очи сині як небо у погідну осінь. Чи любиш такі?“

„Ще й як — кажу я.“

„А видиш, шо я потрапив, але тоді мусиш лишити ся у нас. Тепер скажи се своїм людям, шо я тобі сказав“.

„Мой старий, ти гадаєш, шо в нас дівон нема у Галиції, шо ти зі своїми тут лізеш; хто знає, може й я маю доньку. А дивн й він точе си сватати“.

Мій Ілія сиротище лише рот роззявив ни то все, а не поняв бідняга нішо.

„Чого він сердить ся“ питає мене.

„Та він не сердить ся — кажу я — лише каже, шо ше війна не скінчила ся, тай не час женити ся.“

„Ану вшквар шо“ каже Киселівський, „най пан директор вчують.“

Лужанський взяв сопліку і заграє коломиїку. Мої гості зляпались за шні і вжит піднялась у хаті курява. Дядько Ілія і собі не видержав. Скинув гуно і почав собою дзомкати.

„Грай, доки можеш“ — кричав, втираючи піт з чола, „маю 60 рік, але гуляю як парібок“.

Грالی й гуляли як доброго року і аж перед дніною порозтодились. Мене шільий день опісля боліла голова, а й дядькови Ілії мочила жінка тої днини ручник.

Дмитро Тичуш
д. к. учитель в Парцавах у Сербії

Звіт російського ген. штабу а 25 липня.

В сторону Вільна, в околиці на північ від Криви наші війська обсадили були відтинки і в ворожих становищах на схід від Мигальча. Та тепер під напором сильного артилерійського огню ворожого мусили відступити і віддати ворогови його давні становища.

Перший корпус гвардії з вийском І. Бригади, яка боронила Тернополя, опустива становища самовільно і без натиску ворога і відійшов на схід.

Бригада ім. Петра Вел., яка складала ся з полків Пресображенського і Семенівського, лишила ся вірною: вона бере ся на півд. схід від Тернополя. Торго перейшов на лівий беріг Серету у відтинку Березовиця—Чарторія—Микулинці і витискає наші війська на лінію Мишківці—Гізіна—Теребовля.

На схід від Мишківця останки полків Смоленск і Поліван Ставида Німцям завзятий опір і перейшли до протинаступу. Між ріками Серетом і Стрипою натискали Німці далі, тримаючи

ся більше західного берегу Серету, 113, 153 і 174 дивізії піх. покинули самохіть свої становища на півд. від Романьки.

Д. 2^ї с. м. тримали ся наші війська на лінії Теребовля—Романька—Петриківці. На захід від Стини проломилі Німці наші становища в околиці Олеші, а вечером подали ся наші війська на лінію Переволока—Одерни—Вариш. Баталіони 1, 3 і 5 наколесників 194 дивізії борили ся за взяття; полонений нім. офіцер визнав, що 143 нім. полк цілком знесений.

На південь від Дністра коло Лисця польські дивізії хоробро спематили піхоту. В Станиславові розвинула ся боротьба на багнети. Мешканці кидали з вікон і балконів гранати на наші війська, як подали ся до відступу.

ІВАНОВИ ФРАНКОВИ

Складки на монумент-портрет приймає Краєвий Союз Кредитовий у Львові, — число книжочки щадничої 4.000.

Слідами розбитої армії.

20—30 кілометр. на день. — Давні становища У. С. С. під Конюхами. — Поворот полонених У. С. С. з неволі. — Українсько-московські сварки в російській армії. — Полк ім. Полуботка. — Чутки з Києва.

Постій, 24. липня.

Теперішній наш похід вперед можна сміло назвати погонею за утікаючими Росіянами. Ще в суботу 21. с. м. заняли ліве крило армії гр. Ботмера, на яким воюють також оставші сотні Українських Січових Стрільців, російські полки коло Конюхів, Бишкова і Куропатник та почали на них напросно наступати. Росіяни подавали ся в зад на цілім фронті від Тернополя, але завзято боронили горбок Лисоню коло Бережан та головний шлях відвороту з Потурів до Підгайців і залізницю від Козови до Тернополя. Аж як цілий стріли п. і к. моздрів а Гиневич розбили залізничий дворець в Козові та висадили у воздух кольосальні склади муніції на тім дворці, почали Росіяни утікати стрімголов на цілій лінії. За ними навадогом поступають наші полки разом з Німцями так скоро, що роблять денно по 20—30 км.

Нам, Українським Січовим Стрільцям приходить ся йти тими самими селами, де ми бували в 1916 році. Населенє нас пізнає, всюди нас вітають та розказують чуда-дива про російські порядки.

Передовсім в Конюхах застаємо позиції, які перед двома тижнями заняли були Росіяни, котрі прорвали ся буди на право від стрілецьких становищ. Село зруйноване, деякі жителі, які мико пекельного огню дня 1. с. м. таки переходили ся там в лісах, оповідають, як то російські салдати поведиди ся з нашими Стрільцями. До лисичої ями, в якій була наша перша лікарська поміч, і в якій сиділи лікар д. р. Воевідка, саніт. четар Білецький і ще двох наших офіцерів, хотіли Росіяни кидати жмут звязаних ручних гранатів; тоді д. р. Воевідка вискочив з ями і крикнув до Росіянина: „Чого хочеш від безборонних людей!“ і то поділило: Росіяни забрали офіцерів живими в полон, а яму таки розвадили. Прочі долівки Стрільців повалені, але лисичі ями здебільша цілі. Всі українські написи лишили ся. Поіменно, хто згинув в тодішніх боях, годі було розвадати ся, бо многих нема, трупи лежать ще по полі, але вже в стані повсім не до пізнання. Стрільців полонених повели через Козову до Тернополя.

Входимо в села Ценів, Вибудів, Олесин через Геленків до Козови. По дорозі багато російської муніції, гармат та знарядів, та много трунів по полі.

Втікали в страшній неладі. Деякі поховали ся по селах та по житі і здаючи ся, оповідають нечувані річі про непорядки в армії. Цілі дивізії прямо в маршовім порядку йдуть просто до Росії без крісів, які покидали, і заявляють, що вони „війну вже покінчили“. Змітне, що Українців на цілім фронті мало, бо ті ще перед офензивою завзяли ся проти наступу і або самі забрали ся на Україну, щоб там творити українські полки, або деяких розброїли Москалі тай пігнали в зад. В рос. стрілецьких ровах находимо українські часописи, передовсім „Робітничу газету“. В Теофіпільці мали держати український полк окружений сибірськими козаками і хотіли всіх вистріляти, Українці грозили також стріляєм, але прийшов приказ не доводити до крайности. Прохарчованє в російській армії — оповідають дуже дихе, много гірше — морозів — ніж у нас. М'ясо дістають лиш раз у тиждень, впрочім сушену рибу та кашу з олією (граном). Цілі купи такої риби полишали по селах, але наші вояки її їсти не

хотять, бо смердить. Муки і хліба мали досить і нам полишали.

З населенєя поводири ся не эле, але й тут годі говорити про якусь систему, бо кожда рота а навіть кождий салдат робив по своєму, що йому захотіло ся. Бувало, просить офіцер салдату, аби владив бабі зрабовану коняку, а салдат ще й офіцера вневажив або і поби.

Про сварки „кацапів“ з Українцями оповідають селяни дуже багато. Українці докоряли „кацапам“, що вони з України хліб їдять, а не хотять згодити ся на сформованє окремих українських полків. Нераз прихотило до бійок аж мусів якийсь добрий бесідник приїздити з Петрограда або Києва та гарними промовами їх годити. В полках, які стояли в резерві, відбували ся цілими днями і ночами січа і наради. У Німцях пр. прямо дня не було, аби до тамошнього заамурського полка не приїздив комісар від правительства та не промовляв за наступом.

Замітна була згода між українськими офіцерами і українськими салдатами — в противенстві до ворожнечі серед Москалів. Відносити ся вражнє, що першою і найважнійшою справою для російських Українців є творенє окремих полків. Вправді після угоди між Українською Центральною Радою і тимч. правительством, яка оловішена є в другім універсалі Укр. Ц. Ради до народу, мають творити ся лишє нові полки після національного складу, а виділенє частин українських з теперішних полків має бути залишене, але того Українці на певно не будуть держати ся. На се вказує хочби найновіша вістка, яку приніс один полонений офіцер Українець.

Полк ім. П. Полуботка вислано проти його волі на фронт. Він замість на фронт з'їхав ся весь у Київ, арештував команданта кнївської залози Оберучева та многих інших ви.оких російських офіцерів, а коли ті стали з Українцями переговорювати і вказувати на угоду з У. Ц. Р. Українці відповіли, що вони ще й „Українську Центральну Раду арештують, як вона буде з „кацапами“ годити ся“. Взагалі полк ім. Полуботка стоїть на найбільше самостійницькім становищі.

Саме в тій хвилі, як пишу отсі стрічки, наші доходять до Микулинців та Бучача. Підгайці горять. По селах прилучають ся до нас громадами Укр. Січ. Стрільці, які повтікали з рос. полону та переходували ся по селах. Оповідають, що наші земляки в Росії улекшують стрільцям на всі способи утечу з неволі а Укр. Ц. Рада зажадала від Тимч. Правительства, аби табор полонених Укр. Січ. Стрільців був перенесений із Сибіри на Україну.

Яку сильну ролю відіграє український національний момент в теперішній російській армії, видно з того, що в засадах російських полків судів проти дезертирів находимо оправданє обжалованих, що вони не втікали ся перед неприятелем, тільки хочуть б'яти ся під українськими прапорами, „аби їх кацапи не дразнили хахлами“. Таких засудів цілі стоси є у мене в руках. Засуди дуже низькі. Дезертира, який побив офіцера на фронті, утік до Полтави, там його арештували, він анов утік і — анов поби

офіцера, васуджують на рік каторжних робіт. Присяги як доказу в документат я не стрічає.

Ще много інших цікавих подробиць дало би ся занотувати, та спішу ся, бо перед нами нині ще 25—30 км. дороги.

Іл. Ц

8-ого СЕРПНЯ 1917.

здержуємо висилку „Діла“ без виймку всім тим, що до того часу не надішлють передплати.

НОВИНКИ.

Львів, 27 липня 1917.

— Важно для весиних збігців. Ц. к. дирекція поліції оповіщує: Весинні збігці, обняті державною опікою, котрі вже вибирають підмогу для збігців, обовязані є кожду зміну в стані особовім своїх родин, як втрату члена родини наслідком постійного виїзду або смерті, а також зміни в матеріяльних відносинах, прим. підвишенє постійних поборів, військового причинку, платні і т. и. — безпроволочно оголошувати в бюрі для збігців весинних при вул. Годлевського ч. 9 партер.

— Українські вечірні загально-просвітні курси у Києві. „Кіевская Мысль“ з д. 17. н. ст. червня повідомляє: Відкрите вечірніх українських загально-просвітних курсів, уладжених т-вом „Праця“, відбудеть ся 18. н. ст. червня в 7-ій салі університету св. Володимира о 6 1/2 год. веч.

— Ректорат львівського університету оголошує, що академічні власти бувають урядувати без перерви через цілий час університетських ферій. В тім часі будуть відбувати ся також ригорози, о скільки члени ригорозальних комісій будуть у Львові. Кореспонденції у всіх університетських справах треба адресувати виключно до академічних властей, себто до ректорату або до деканатів а ніколи на імя поодиноких функціонерів. Листи адресовані невідповідно остануть без відповіди.

— Усуване земських управ за неспочуванє до українського руху. „Утро Россія“ з д. 30. н. ст. червня у телеграмі з Києва повідомляє: У Таращі й Чигирині за неспочуванє до українського руху усунений цілий склад земських управ. У Василькові буде признаний „Універсал“ Ради.

— Полева почта. Тепер вільно висилати приватні пакети тільки до слідууючих почт полевих, зглядно етапових, означених числами: 2, 4, 5, 11, 39, 49, 51, 55, 76, 95, 115, 117, 120, 131, 138, 142, 144, 147, 150, 153, 161, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 176, 178, 180, 185, 187, 188, 191, 193, 194, 196, 197, 199, 203, 205, 209, 211, 218, 220, 221, 223, 224, 229, 232, 234, 335, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 254, 255, 256, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 272, 274, 276, 277, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 297, 298, 299, 307, 316, 318, 324, 332, 333, 334, 335, 338, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 354, 352, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 372, 376, 377, 378, 379, 380, 385, 386, 387, 388, 390, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 416, 417, 418, 419, 421, 422, 423, 424, 427, 428, 431, 432, 433, 435, 436, 437, 438, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 453, 454, 500, 509, 510, 511, 512, 514, 516, 517, 519, 520, 522, 523, 524, 526, 527, 530, 600, 605, 608, 611, 612, 613, 618, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 631, 632, 633, 634, 635, 638, 639, 641, 642, 644, 648, 649, 650, і полева почта для маринарки. — Так само допущені приватні пакети полевой почти до чисел полевих почт, зглядно етапових, а доданою римською цифрою або буквою як пр. полева почта 5/III, полева почта 76/p і т. д. тільки тоді, коли голвне число (цифра полевой почти, зглядно етапової) допущенє є після повнішої точки 1) до приватного руху пакетового до полевих почт. Всі више (точка 1 і 2) не висислені полеві і етапові почти, означені числами, є для приватного руху замкнені. До постійних (не числами означених, тільки після місцевості названих) етапових урядів сечових на окупованій області польського Королівства, Сербії, Чорногори і Алянції приватний рух допущені

під істину, якій услів'ям з вимком до етапових урядів Андрияків і Дульшино (Ulein) в Чорногорі, які для приватного руху пакетовою і на дальше замкнені.

— Замість віз на домовину бл. п. Стефанія з Гузарів Горукової складають на інвалідів У. С. С. К. 100 — Товаришки і Товариші Товариства "Хлістер".

Намісництво і евакуоване духовенство.

Нам пишуть:

Не кільканих, але кількадесят священиків евакуовано. Не будемо згадувати тих, котрі вийшли до Відня або на захід Галичини, оскільки свої прихожан на провидінє Боже, на ласку "уездних" начальників і — преосвященного Евалогія. Ходить о тих священиків парохів, котрих завершує воєнна і потреба військова змусила покинути села враз з всіми мешканцями. Се переселені священики, що наче велику ласку знайшли пристановище в західних деканатах архієпархії львівської і тепле гостинне прийняте в переміській дієцезії. На жаль, всі парохі, що представляли тимчасові посади, намагаються в крайній нужді. Коли котрий з них і дістав яке завідательство, то знайшов, що правда, парохію, але заставав в парохії родину попереднього священика і з тою родиною мусів ділитися не лиш мешканцями, а і доходами, коли не по звичаю, то по милосердю.

Зі сторони уряду дістає переселенець свою конгруу як парох, яку вибирав на посаді, з котрої вийшов, і платню тимчасового завідателя 60 корон місячно. Платня тимчасового завідателя — се спеціал чисто воєнний, якого перед тим не було. Намісництво, зглядом референт, щоби не дати повної платні за завідательство парохії в квоті 9) корон, вигадало тимчасове завідательство (ніби то кожний завідатель парохії не є тимчасовий) і дало їм великодушну платню завідателя "excurrendo" 60 корон місячно, чим зводило державі на кождім священику, оголошеном в всякого добра, містку, постелі і одежі, по 30 корон місячно — страшний сум в порівнянню до багачки 52 мільонів корон, які кожного дня вогнем війни у самої Австрії!

Ну — і вдоволенний "пан життя і смерті" священиків — що кождий з тих венямників щастя тішаться "подвійною пенсією" і не рекурсує до міністерства.

Кожний парох має право до своєї конгруї, яку вибирав в даній посаді, а вона номінально висока, бо 1200 корон, та так обшулана, що її навіть б активніших додатків не дозволяє. О прирміром моя конгруа складається з 315 корон доходу катастрального за ґрунт, 13 корон за вільне мліно, 36 корон доходів епітрахиді, 160 корон за дрова, 3 корони за великодні по широбки, звані переписками: разоа 527 кор. — ну — а де шукати тих доходів і того позя, ліса, млина і "ліжки ливної"?

Якжеж нужденно мусить жити сей священик, щоби вийти на своє: для него щастя, що він йде на картю, але не в тім шастя, що картю на цукор, сіль, муку і инше дістає, лиш в тім, що не дістає більше карток хочби з протекці, бо мусів би надвишку карток комусь відступити — бо не має би чим їх зліквідувати.

По правді евакуованим священикам належить ся повна конгруа 1200 корон (і розуміється, всі його 5 літні додатки), а коли дістане яку парохію в завідательство, так йому маєть ся виплатити повна конгруа завідателя — але не якогось часового ані не за "excurrendo", но в платню за управитиельство парохії, то з 90 корон місячно — бож він сидить на місці і не "excurrend"!

Після норми, якою ц. к. намісництво поводить ся, священики евакуовані є в гіршім положенню, ніж седаяні. Священик дістає свою конгруу, котру вибирав і без евакуації — і за завідательство 60 корон.

Приходжу до старостам і прошу о дозток евакуаційній (по 150 К денно):

— Азі! kładz probowcz z mą pensje a wzywajkie roboty liczy sie talem; u ks. Grobowski пенсия перевишає додаток евакуаційний.

— Алевж паче комісарє: я брав конгруу і в дома, впротім нехай буде врахований побір за завідательство по 60 корон місячно: а в мене 4 душі. Разом побіраю 190 корон, але мати мої кухарки має також 4 душі: вона побірає по 6 корон денно (150 К на голову), що робить місячно 180 К — иноді 190 К. Тож за ту нужденну надвишку 10 аґадию 4 корон я маю права: у всі свята і неділі богослуження,

2 школи (одна на філії), маю сповідати хорих і наражати ся, коли Варка беручи майже те саме, що я, пересидить день під вербою — а як її скоче ся, йде заробляти або абирати суніш, і полішає в той спосіб своє положенє... Деж справедливість? Я ще мушу заплатити податок за ґрунт тої парохії, бо він мені почислений в конгруї.

— А kładz probowacz na dochody!
— Так: але я їх охотно продам за половину того, що Варка може заробити. Тай не в порівнянню условини життя мої а її!

— Га! на то нема ради, каже пан концептовий практикант ц. к. намісництва, котрий рішає тут самовільно, бо староста те каже, що казав п. комісар.

Инша річ в урядниках евакуованих або втікачами. Для них є дієта, коли урядують в иншій місцевості, для них є відшкодованє за знищенє урядженя мешканя аж до 3.000 корон; для них підвищенє платні — не рахуючи инших многих додатків, якими користують ся всі урядники по менших містах.

Супроти того повинні би наші духовні власти поробити заходи спеціальні для священиків евакуованих в тім напрямі.

1) Священик евакуований (не втікач) має одержати повну конгруу (1.200—2.000 к.), а з конгруї тої почавши від нового року в зэд не потручувати ніяких його доходів льокальних: ґрунти, дрова, епітрахидні доходи, вільне мліно, скіпшина і т. п.

2) Священикови евакуованому належить ся дати додаток евакуаційний рівний всім иншим переселенцям, на кожду голову в його родині і службі, яку забрав з собою з села.

3) Коли священик одержить завідательство, належить ся йому повна платня завідателя, додаток канцелярійний (котрий, не знаю—чому—за відателям з реґулі відмовляє правительство, бож він веде канцелярію і папір не дістає даром).

4) Що-до відшкодованя на мешканє; належить їх зрівнати з урядниками і виплачувати їм після дісної страти завомоти.

5) Вплинути на намісництво, щоби референтови справ духовних додати більше сил до урядованя, щоби просьби священиків не залаґали літами — коли в инших відділах на полагодженє просьб урядника і місяця не треба.

Нехайби духовні послы окремо кинули ся, щоб підперти потреби тих, що через війну стали жебраками, а валаючи ся по дорожї по ріжних війздах і стодалах не діждали ся вигідного спаня на кулаку.—(і).

О П О В І С Т К И.

Субота, 28. липня 1917.

Нинаї: греко-кат.: Волод. раз. — римо-кат.: Інокентія.

Завтра: греко-кат.: 8 Н. по С. — римо-кат.: 9 Н. по З.

Львівський Народний Театр Тов. Укр. „Бесіда“ під Аґаґацією К. Рубчанової:

Неділя 29. липня 1917. Сала Тов. Лисенка вул. Шашкевичів ч. 5 „Премера“

Запорожський Клад, нар. ком. оперета в 3 діях Ванченка.

Музика Барнича.

Ціни місць: фотелі 4 К 50 с., I ряд 3 К 99 с., II ряд 3 К, III ряд 1 К 99, IV ряд 1 К 50 с., для війська і учеників 1 К. Балькон 3 К 50 с.

НА ВОЛИЙСЬКІ ШКОЛИ.

„Патриона смотема“.

На необхідну потребу удержаня 25 українських шкіл на Воличі, які супроти останніх подій тим довоши і важкіші для української справи, коменчі як найкорші і найобильніші жертви

Роман Заклинський 110 К (Дн.). — Катря і Петро Бігун Візенберг Моравія 10 К. — Хоруничий Хаба Микола пол. поч. 279 5 К.: п. Гайбоніцьку у Відні і Ковалика В. поручника 10 п. н. — Неоніла Гиндлевич в Тисовій 10 К (Дн.): Марію Михайлівну з Вановиць, Наталку Павлохінну з Перемішля, Михайла Стахура з Перемішля, Маріюна Малиновського з Перемішля і о. Теофіла Чайковского куратора військового пол. поч. 296. — Надя Роман Стельмахів, Грубешів 10 К (Діло) замість цівлі на домовину могого старости Ярослав Весолювського. — Йосиф Ковитко ревідент ц. к. вел. дер. в Ходорові 10 К (Дн.): д ра Грива Пиндіна адвокат, Кобринського Володимира ревідента ц. к. вел. держ., Мельника Володимира ревід. п. к. вел. держ., Аксентого Юсифа ревід. ц. к. вел. держ., Тустановського Івана асктента: ц. к. з. дер. всіх в Ходорові.—

НАДІСЛАНЕ.

Кравий адвокат

Д-р ЕВГЕНІЙ ГВОЗДЕЦЬКИЙ

веде канцелярію у Львові

486 при вулиці Крайовицьких ч. 6. 8-7

Оголошена.

АДРЕСА: Hauptkassa der Zentralleitung der Ukrainischen Legion WIEN, VIII, LEDERER GASSE 20

ПРОСИМО НА СЮ АДРЕСУ СЛАТИ ЛИСТИ І ДАТКИ НА СТРЕЛЬЦЬКІ ШЛИ.

33-7

Пошукую до двох дівчагок з третої виділової УЧИТЕЛЬКИ з поправним знанєм української і німецької мови, можливо з французьким і фортепьяном. — о. Григорій Калимен, Ришова воля, почта Бобрівка коло Ярослав. 56 3-5

Жито і пшеницю

під озимі засіви можна замовляти

в КРАВІМ СОЮЗІ Господарсько-торговельних Спільнот у Львові, Зіморевича 20.

Приймаєть ся лише збірні замовленя рзком з цілої громади на прикисаних друках, які Союз висилає на жаданє враз з поясненями. 20/п 3-6

Всесвітня Бібліотека

яка виходить неперіодично, проадвоками випусками під редакцією Івана Калашовича, видала досі такі книжочки:

№-о 1. Фрідріха Шллера: Поезія, випуск I. (Добрі поезії, які вступом ар-ф. Остапа Грицака) Львів, 1914. Ціна 60 с.т.

№-о 2. Фрідріха Шллера: Поезія, випуск II. (Бамаж. Поема „Примітки“). Львів, 1914. Ціна 1 К.

№-о 3. Александр С. Пушкина: Драматичні твори, які перекладі, в передмовою та поясненями д-ра Івана Франка — Львів, 1917. (Се останній твір переклад перу пок. великого письменника). Ціна 3 К.

№-о 7. И. В. Гоголя: Герман і Доротея, проза і перекладі і в передмовою д-ра Івана Франка. (Друкується).

Наказані випуски можна дістати в Книгарні Наукового Тов. ім Шевченка у Львові, Ришова ч. 10, або у Івана Максимовича в Бериславі. Хто бажав набути в Львові „Всесвітньої Бібліотеки“ хай її дість самю адресу видавцтва, і одержить оплатою жадані випуски чеш на видку гроши. 414 5-5

Земельний БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Спільна акційна у Львові (ул. Підвале 7)

Акційна капітал К 1,364,000
Резерви К 238,000
Власний капітал К 1,700,000

На основі Найвишого уповованеня — міністерства внутрішніх справ по порозумінню з міністерствам скарбу і сиревадина дістає право рескриптом з 25. мая 1917. опубл. сн. діяльности Банку.

На тім основі Земельний Банк Гіпотечний Удільно гіпотечні позички до сплати з дрібних ратах; — викладає і зички (сескут деклара) та позички на підклад цінних цвнерів;

Купує і продає всякі цвртні цвнери, дав на них зчеґа і стаєт кредити;

Приймає вклади і оверцентує: їх від слідуючого будного дня по вложенню до дня виплати; вліст можна додержувати без коштів чешени, які Банк розсилає на банжани;

Минє вввраничі гроші, банкюти і виплачує всімі зусиллє;

Посередничє в купні і продажі, т. є. на вложенню купує і на пачорку снє продажі гомісово всімі ефекти, апарати, машини, товари та земельні вложєннє;

Основою і заводить хліборобські, промислові і инші підприємства (закож снїлючі);
Приймає в парехоню цвртні цвнери і дороговцїновости та вандує ними.

Всєкі банкючі при зрученя переводить під найкоршїсїйшими умовами. 728 35-7